

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๒๐๐๔/๑๐๕๑

กระทรวงยุติธรรม
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการ ภายหลังประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก
ที่ประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว (ล) ๑๖๗๑๒ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒) ร่างคำสั่งกระทรวงยุติธรรม เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติฯ จำนวน ๒ หน้า

ด้วยกระทรวงยุติธรรมขอเสนอเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการ ภายหลังประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกที่ประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล เพื่อเป็นกลไกการประสานงานและการกำหนดท่าทีระหว่างหน่วยงานไทยต่อไป มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗) รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ ๑ การเมือง การต่างประเทศ และความมั่นคง ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรม ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

กระทรวงยุติธรรมได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการส่วนที่เกี่ยวข้องกรณี ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล (Hague Conference on Private International Law: HCCH) ภายหลังจากที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้อนุญาตให้เลขาธิการ HCCH (Dr. Christophe Bernasconi) เข้าเยี่ยมคารวะและหารือข้อราชการ ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เห็นชอบต่อการเข้าเป็นสมาชิก HCCH เนื่องจากจะทำให้ประเทศไทยมีสิทธิในการเข้าร่วมกระบวนการเจรจา ร่างอนุสัญญาต่าง ๆ ของ HCCH และมีโอกาสในการผลักดันวัตถุประสงค์หรือความต้องการของไทยบนเวทีระหว่างประเทศได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อการติดตามพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลสิทธิประโยชน์ของประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมข้ามรัฐ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกฎหมายภายในของไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลอีกด้วย ด้วยเหตุที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก HCCH โดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ จึงมีความจำเป็นในการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อเป็นกลไกประสานงานระหว่างหน่วยงานไทยทั้งทางด้านสารัตถะและพิธีการ ในการเตรียมการเข้าร่วมการประชุมของ HCCH ต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่เรื่องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย จึงเป็นเรื่องที่สามารถเสนอต่อคณะรัฐมนตรีได้ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗)

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

กระทรวงยุติธรรมมีความจำเป็นเร่งด่วนในการเตรียมการด้านสารัตถะและพิธีการ รวมถึงการจัดเตรียมองค์ประกอบคณะผู้แทนไทยในการเข้าร่วมการประชุม Council on General Affairs and Policy (CGAP) ประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๒ ซึ่งเป็นการประชุมหลักของ HCCH ซึ่งในปีนี้มีกำหนดจัดระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ - ๔ มีนาคม ๒๕๖๕ ในรูปแบบทางไกล จึงต้องดำเนินการเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติฯ และจัดการประชุมคณะกรรมการระดับชาติฯ ภายในช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เพื่อจัดทำทำที่ไทยและเตรียมการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมดังกล่าวให้มีความเป็นเอกภาพต่อไป

๔. สารสำคัญ/ข้อเท็จจริง

๔.๑ ที่ประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล (Hague Conference on Private International Law: HCCH) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๓ โดย HCCH มีพันธกิจหลักในการ (๑) พัฒนาความเป็นเอกภาพของระบบกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล โดยการหารือความตกลงร่วมระหว่างประเทศ เช่น เขตอำนาจของศาล กฎหมายที่บังคับใช้ในขอบเขตกฎหมายเอกชนหลายหัวข้อ อาทิ กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ กฎหมายธนาคาร และกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลธรรมดา (๒) เป็นศูนย์กลางความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศในด้านกฎหมายเอกชน เพื่อเพิ่มความรัดกุมทางกฎหมายสำหรับนิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกรูปแบบ และ (๓) ดำเนินการจัดการประชุมและการสัมมนา หรือให้ความช่วยเหลือในการประชุมระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้ออนุสัญญา และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจขององค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย

๔.๒ HCCH ได้ดำเนินการจัดทำอนุสัญญาหลายฉบับ โดยอนุสัญญาที่มีผู้ลงนามให้สัตยาบันมากที่สุด อาทิ (๑) อนุสัญญาว่าด้วยการยกเลิกข้อกำหนดของการนิติกรรมสำหรับเอกสารมหาชนจากต่างประเทศ (Convention Abolishing the Requirement of Legalization for Foreign Public Documents/ Apostille Convention) (๒) อนุสัญญาว่าด้วยการนำส่งหลักฐานทางแพ่งในต่างประเทศ (Convention on the Taking of Evidence Abroad in Civil or Commercial Matters) (๓) อนุสัญญาว่าด้วยการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ (Convention on International Access to Justice) (๔) อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction) และ (๕) อนุสัญญาว่าด้วยการรับรองการหย่า (Convention on the Recognition of Divorces and Legal Separations)

๔.๓ ไทยได้ทำความตกลงกับบางอนุสัญญาบางฉบับของ HCCH แล้ว ดังนี้ (๑) ดำเนินการภาคยานุวัติ (Accession) อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction) เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยงานประสานหลัก (๒) ดำเนินการให้สัตยาบัน (Ratification) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือเรื่องการรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ (Convention on the Protection of Children and Co-operation in respect of Inter-Country Adoption) เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๗ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานประสานหลัก

๔.๔ ไทยได้รับการทาบทามให้เข้าเป็นสมาชิก HCCH ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยในครั้งนั้น กระทรวงยุติธรรมได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกระทรวงการต่างประเทศ เข้าร่วมการประชุมเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการเข้าเป็นสมาชิก HCCH จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องว่า การเข้าเป็นสมาชิกจะทำให้ไทยได้รับประโยชน์

๔.๕ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้อนุญาตให้เลขาธิการ HCCH (Dr. Christophe Bernasconi) เข้าเยี่ยมคารวะและหารือข้อราชการ ณ ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดยผู้เข้าร่วมการหารือฝ่ายไทย ประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงการต่างประเทศ ผลการหารือสรุปได้ว่า ฝ่ายไทยเห็นชอบต่อการเข้าเป็นสมาชิก HCCH และได้มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๖ กระทรวงยุติธรรมได้เสนอเรื่องเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกที่ประชุมกรุงเฮกกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล (Hague Conference on Private International Law: HCCH) โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เห็นชอบให้ไทยเข้าเป็นสมาชิกของ HCCH

๔.๗ ปลัดกระทรวงยุติธรรม (ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ) ได้เป็นผู้แทนประเทศไทยยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ (Letter of Request) เพื่อขอเข้าเป็นสมาชิก HCCH ต่อกระทรวงการต่างประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ระหว่างการเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุม Council on General Affairs and Policy (CGAP) ประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ซึ่งเป็นการประชุมประจำปีของประเทศสมาชิก HCCH เมื่อวันที่ ๓ - ๖ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ กรุงเฮก ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

๔.๘ เอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก (นางเอกสิริ ปิณฑะรุจิ) เป็นผู้แทนในการยื่นตราสารยอมรับธรรมนูญของ HCCH (Instrument of Acceptance) ณ สำนักเลขาธิการ (Permanent Bureau) ของ HCCH กรุงเฮก ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ระหว่างการประชุม Council on General Affairs and Policy (CGAP) ประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๑ จึงส่งผลให้สมาชิกภาพของประเทศไทยมีผลสมบูรณ์นับแต่บัดนั้น โดยกระทรวงยุติธรรมได้ร่วมการประชุมดังกล่าวในรูปแบบทางไกลด้วย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งนี้ ไทยเป็นสมาชิกลำดับที่ ๘๘ จากจำนวน ๙๐ สมาชิกของ HCCH โดยเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนลำดับที่ ๕ (ถัดจากมาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม และฟิลิปปินส์) ที่เป็นสมาชิกที่ประชุมดังกล่าว

๔.๙ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมผลวิัตถภายหลังจากการเข้าเป็นสมาชิก HCCH โดยกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ (๑) โครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง "แนวทางพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล เนื่องในโอกาสที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก Hague Conference on Private International Law (HCCH)" เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔ (๒) การประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อพิจารณากรอบการดำเนินงาน ภายหลังจากประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกที่ประชุมกรุงเฮกกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ และ (๓) การประชุมเพื่อพิจารณาการดำเนินงานภายหลังจากประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกที่ประชุมกรุงเฮกกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ โดยที่ประชุมได้เห็นชอบกรอบการดำเนินการภายหลังจากการเข้าเป็นสมาชิกฯ จำนวน ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับใหม่และการทบทวนการปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับที่เป็นภาคีในปัจจุบัน (๒) การพัฒนากฎหมายเอกชน และกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลของไทย

ให้สอดคล้องกับ HCCH รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายภายใน (๓) การพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิชาการของไทยและการพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้อง และ (๔) การส่งเสริมทำที่และเป้าประสงค์ของไทยในเวทีการประชุมของ HCCH

๔.๑๐ เพื่อเป็นการส่งเสริมทำที่และเป้าประสงค์ของไทยในเวทีการประชุมของ HCCH หน่วยงานไทยได้เห็นชอบให้กระทรวงยุติธรรมเสนอจัดตั้งกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานและการผลักดันบทบาทของไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ HCCH ให้มีประสิทธิภาพและมีลักษณะที่ยั่งยืนต่อไป สำหรับการประสานงานระหว่างประเทศไทยกับสำนักงานเลขานุการ HCCH กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยประสานงานร่วม (Joint National Coordinator)

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

เพื่อให้การกำหนดยุทธศาสตร์และทำที่ไทยต่อประเด็นด้านสารัตถะต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวมถึงสามารถแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมของไทยในการอภิปรายในที่ประชุมของ HCCH ตลอดจนเพื่อให้การจัดเตรียมองค์ประกอบคณะผู้แทนไทย การเตรียมการด้านพิธีการต่าง ๆ และการประสานงานกับหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

๕.๑ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการ ภายหลังประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกที่ประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล ตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ โดยกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงการต่างประเทศเป็นเลขานุการร่วม

๕.๒ มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานสำหรับการเข้าร่วมการประชุม Council on General Affairs and Policy (CGAP) และการประชุมของ HCCH อื่น ๆ ของคณะผู้แทนไทย รวมถึงการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

กองการต่างประเทศ

โทร. ๐๘ ๙๓๔๓ ๓๔๑๑ (พลอยรุ่ง)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๒๖๓

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ployroong.n@moj.go.th